

Minnesanteckningar från informationsmöte om bildande av Alstersälvens vattenråd tors 9 januari 2014 i församlingshemmet i Alsters kyrkby

Viktiga datum

10 februari Alstersälvens vattenråds arbetsgrupp träffas. Lokal och tid meddelas senare.

23 maj stämma Klarälvens Vattenråd och Klarälvens Vattenvårdsförbund. Anmälan krävs till Catharina Knutsson på catharina.knutsson@karlstad.se

Kort om deltagandet den 9 januari

50 personer deltog på informationskvällen om ett bildande av Alstersälvens vattenråd. Det fanns en bred representation av företrädare för olika intresseområden som ideella organisationer inom miljö och fiske, branschintresse som vattenkraft, universitet, mark- och vattenägare, Karlstad och Forshaga kommun, fastighetsägare samt privatpersoner.

Flera intressenter har anmält sig till att delta i arbetsgruppen. Dessa är:

- Per Bergkvist, ordf i Alsters FVOF
- Christer Hedberg, ordf i Värmland Dalslands Vattenkraftsförening
- Lars Österdahl, Rädda Gapern
- Conrad Nisser, Mark- och vattenägare
- Jan Bjureld, Bäverkärn FVO
- Ulf Levein, Kraftverksägare
- Gudrun Andrén, Fastighetsägare

Är du intresserad av att delta? Ta kontakt med Dine Bolmstedt projektledare, dine@dinenergimiljo.se eller på mobil 0730 23 23 53.

Arbetsgruppen ska diskutera vidare vad man vill jobba med inom Alstersälvens vattenråd och ta fram en verksamhetsplan för 2014-2015 före bildandet vid stämman den 23 maj.

Arbetsgruppen ska utse två stycken representanter till interrimsstyrelsen i Klarälvens vattenråd.

Antalet intressenter som har lämnat kontaktuppgifter har blivit ca 100 stycken.

Klarälvens vattenråd

Föreläsare: Anna Sjörs, ordförande

Klarälvens Vattenråd bildades i maj 2010. Vattenrådet har varit delaktig i bland annat vattenvandringar och Laxens fria väg, som är ett stort projekt med flera aktörer. För att nämna några är det Karlstads Universitet som står för forskningen, kommunerna kring Klarälven, Länsstyrelsen och

Klarälvens vattenråd som tillsammans sökt finansiering av EU-medel. Vattenrådet deltar med sin tid och kunskap vid möten.

Alstersälvens vattenråd kommer att bli en systerförening till Klarälvens vattenråd för 2014 och 2015 med Klarälvens Vattenråds styrelse som interimsstyrelse. Det är för att uppstartssträckan ska bli kortare och en fokusering på att ta fram vad ni tycker är viktig och prioriterar i Alstersälvens område. Det ni behöver göra är att utse två representanter till interimsstyrelsen. Det är första uppdraget till arbetsgruppen att utse dessa. Det kan vara lämpligt att de representera helheten för Alstersälven.

Stämma

Alstersälvens vattenråds intressenter är välkomna på stämma för Klarälvens Vattenvårdsförbund och Klarälvens Vattenråd den 23 maj. Anmälan krävs för att kunna beställa lunch till samtliga deltagare. Förmiddagen är stämma och eftermiddagen besöker vi Alsters strandängar.

Vad gör ett vattenråd och hur mår Alstersälven?

Föreläsare: Matilda Elgerud, Miljöanalys Länsstyrelsen

När Sverige gick med i EU fick vi en del nya lagar/förordningar som kommer ur EUDirektiv. Vi har till exempel Natura 2000-områden, översvämningdirektivet och vattendirektivet. Inom EU såg man tidigt att vatten riskerar att bli en konfliktzon på grund av bristande tillgång och friskt vatten. Vattendirektivet är till för att länder, regioner ner till enskilda intressenter ska samverka för att få till en god vattenstatus och förhindra framtida konflikter genom dialog.

Vattenråden följer avrinningsområden. Att man följer avrinningsområden innebär till exempel att flera kommuner kan samarbetabättre i vattenfrågorna om de nyttjar samma vatten (t ex. Väneren, Klarälven). Någon som bor nedströms ett utsläpp vill nog ofta att de uppströms ska ta lite mer ansvar. Och de som bor uppströms en damm till exempel, kanske inte vill att ägorna ska stå under vatten hela året – eller att båten hamnar på land. Vatten är gränslöst och i vårt län har vi ju också vatten som rinner till Norge - och tvärtom.

Det finns vattenråd för Upperudsälven, By- och Borgviksälven, Norsälven, Klarälven, Gullspångsälven och även Väneren, dit Visman hör. Vattenråd är oftast en ideell förening – med styrelse och stadgar, som får ett driftsbidrag från Vattenmyndigheten varje år (beror på storleken på vattenrådets avrinningsområde). Vattenråden kan ha bestämt sig för att ha medlemsavgifter och en ordförande eller sekreterare som får lön. Kanske är någon anställd i en kommun för att driva vattenrådet. Vissa vattenråd är väldigt aktiva och driver rejäla projekt för att förbättra vattenkvaliteten i ett område, andra driver informationskampanjer - har vattendragsvandringar för att prata om vatten och vattnets värden i närområdet, andra fungerar som bollplank och är samrådspart för myndigheter eller verksamheter som ska göra något i vatten, eller behöver veta hur vattnet är på just den lokala platsen, eller om det är beslut ute på remiss mm.

EU:s ramdirektiv för vatten – har i Sverige blivit vattenförvaltning.

- Länsstyrelsen bedömer vattnen och statusklassar dem – vilket betyder att se över om det finns några problem med vattnen; miljögifter, vandringshinder i vattendrag, försurning med mera.

- Länsstyrelsen ger också förslag på vad man kan göra för att bättra vattnen – åtgärda dem.

Ansvar för åtgärderna ligger oftast på myndigheter och kommunerna men som företagare och verksamhetsutövare berörs man också av till exempel halter av fosfor, bekämpningsmedel, metaller eller andra substanser som inte får släppas ut i för stora halter. Pratar vi fosfor kan en privatperson bli berörd då det ställs krav på bättre avloppsanordning för att begränsa mängden fosfor eller miljögifter i våra vatten.

De största problemen i Alstersälvens avrinningsområde är vandringshinder – något hindrar fisk från att vandra mellan sjöar och vattendrag. Något vattendrag är rensat för timmerflottning. Mången och Prostgårdsälven är försurade. Borssjön, Molkomssjön, Alstern och nedre delen av Alstersälven visar problem med övergödning. I vår databas VISS (www.viss.lansstyrelsen.se) finns dessa uppgifter och man kan också se förslagen på åtgärder här. Det som ligger där nu är preliminärt och är bara förslag. Vattenmyndigheten i Västerhavet kommer sedan besluta om att dessa statusar ska åtgärdas och inom vilken tidsram. Ett vattenråds uppgift kan till exempel vara att kolla igenom statusen Länsstyrelsen gjort – stämmer det? Tycker ni att detta stämmer eller inte? Har ni förslag på andra åtgärder – hör av er till Länsstyrelsen.

Men det kan vara andra saker ett vattenråd vill undersöka mer eller prioritera i sitt område: Provfiska, ta vattenprover, ha informationssatsningar om var man ska tvätta bilen för att inte förorena sitt brunnsvatten. Finns någon plats i området där det skulle platsa att lägga om en vägtrumma så att fisken kan ta sig fram? Pratas det om vatten? Hur gott smakar ditt vatten – är det något som i framtiden kan tappas på dunk och skickas till ökenområden någonstans i världen? Hur påverkar till exempel läkemedel fisk och andra djur när de kommer ut i vattnet? Hur fungerar ett reningsverk och kan de bli bättre på något vis?

Naturvärden och friluftsvärden inom Alstersälvens avrinningsområde

Föreläsare: Catharina Knutsson, Naturvårdshandläggare Karlstads kommun

Alstersälven avrinningsområdet ryms till stor del inom Karlstads kommun samt en mindre del i Forshaga kommun. En ny naturvårds- och friluftsplän för hela Karlstads kommun håller på att tas fram och kommer ut på samråd under våren. I denna beskrivs bland annat alla kända områden i kommunen med höga naturvärden eller friluftsvärden. Catharina visade en karta med vilka naturvärden som finns inom Alstersälvens avrinningsområde som är av nationellt, regionalt eller lokalt intresse. Det finns ett flertal områden med höga naturvärden och flera intressanta arter lever i områdets sjöar och vattendrag.

Norra delen av avrinningsområdet är glest befolkat och utgörs främst av skog, myr och sjö. I denna del är terrängen kuperad och vattendragen strömmande/forsande. I Horssjöälven, Prostgårdsälven och Byckelsälven finns flera fina strömsträckor och lokala öringstammar. Kring Byckelsälven och Prostgårdsälvens nedre del finns fina lövskogar med höga naturvärden. Forsärla häckar på flera platser. I flera småtjärnar i avrinningsområdets norra del häckar smålom.

Söder om Molkom är terrängen flackare. Här finns mer bebyggelse och mer jordbruksmark. Vattendragen i denna del är mer lugnflytande. Vid Molkomssjöns stränder har den hotade växten grönskära hittats. I Gapern och Alstern finns några bottenlevande småkryp som är så kallade ishavsrelikter. Uppgift om flodkräfta, som är en starkt hotad art, finns från flera sjöar och vattendrag i systemet, men kommunen saknar kunskap om den finns kvar i området i nuläget. Strömstare kan vintertid ses t ex vid Gaperns utlopp i Forsnäs. Alsterdalen, öster om sjön Alstern, är av stort kulturmiljöhistoriskt intresse och har vacker landskapsbild. Vid Alstersälven vid Gunnerud finns ett litet Natura 2000-område som pekats ut för att det växer hårklomossa utmed ständerna. Hårklomossa är en av de arter som EU sagt att varje land ska peka ut bevarandeområden för. I Alstersälvens nedre del vandrar den hotade fiskarten asp upp och utter finns utmed Alstersälven.

I Alstersälvens avrinningsområden finns också höga värden för friluftsliv, bland annat i form av flera fina badplatser, bra fiskesjöar och möjlighet att paddla kanot inom en stor del av systemet.

En ny VA-plan för Karlstads kommun håller på att tas fram. Det blir ett tematiskt tillägg till översiktsplanen som kommer ut på samråd och utställning under våren. Information om VA-planen kommer att finnas på Karlstads kommuns hemsida, www.karlstad.se. Projektledare för VA-planen är Kristina Hedfors.

Molkomssjöns FVO – vattenbruksplan

Föreläsare: Bengt Mossberg, fd Ordförande

Familjen Mossberg har bott vid Molkomssjön i flera generationer och följt dess påverkan. Fiskevårdsföreningen bildades tidigt, redan 1936 på grund av dålig vattenkvalité i Molkomssjön, som genom åren hade haft stigande utsläpp av avloppsvatten tills krav på reningsverk ställdes. Reningsverket invigdes 1974 med kalkfällning i sista steget vilket var gynnsamt för Molkomssjön som var försurad. Blombacka bruk har påverkat Molkomssjöns vattenkvalité kraftigt när det var i drift. Industrierna fick krav på sig att rena sitt avloppsvatten. Reningsverket och industriernas rening har medfört att vattenkvalitén blivit bättre i Molkomssjön. Vid utarbetandet av en skötselplan har alla verksamhetsberättelser sedan 1936 lästs igenom för att se variationer och vilka åtgärder som krävs för att få god vattenkvalité i sjön.

Vill ni veta mer om skötselplanen finns den på hemsidan. <http://www.mfvof.com/>

Carl Mossberg som är ordförande för Molkomssjön FVOF svarar på mail om det finns frågor, carl.g.mossberg@gmail.com.

Småskalig vattenkraft

Föreläsare: Ulf Levein, Kraftverksägare

Vattenkraftsreglering har funnits i 500 år. Alstersälvens avrinningsområde är ca 350 km² och består till 12 % av sjöar. I avrinningsområdet finns minst 18 dammar och 9 kraftverk varav 4 stycken är i drift. Variationerna är stora i Alstersälven t ex i Alstern är det vid en torr sommar större avdunstning än inflöde. Konsekvenserna av det är i princip ett nollflöde ut från Alstern. Då är det endast läckage som är tillflödet nedströms, vilket innebär att det blir torka. Vid höga flöden, som nu, är inflödet större än utflödet. Då stiger vattennivån.

Intressanta ämnen som togs upp i gruppdiskussionerna

- Problem med bäver som dämmer och rester av gamla fördämningar
- Hur har vattnets status varit ur ett historiskt perspektiv? Har det någonsin varit grön, dvs god ekologisk status? Är det en naturlig status för Alstersälven? Vilken vattenkvalitet vill vi uppnå?
- Hur påverkar regleringen miljön? Hur sker dialogen vid t ex vattendomar då miljöbalken kräver att samråd ska ske?
- Hur fungerar reningsverken?
- Hur fungerar de enskilda avloppen?
- Fiskevandring?
- Stor variation från Horssjön till Väneren även höjdmässigt
- Bra fiske- gös, abborre, gädda
- För näringsrikt vatten – vasstillväxt stort problem – minskad tillgång till stränderna
- Nitratdirektivet nytt! Översyn av avlopp
- Olika åtgärder på olika platser samordna t ex kalkning
- Vattenrådet egen facebook sida
- Att vi bor där, småskalighet, idyll
- Positivt med vattenråd är att diskussionen blir lokal – allt ska inte få bestämmas i Bryssel
- Badmöjligheter
- Närhet till stan, lätt tillgängligt, bra cykelbana
- Bra fiskesjöar
- Alsterns FVO om Alstern
 - har genomfört provfiske för 2-3 år sedan
 - Djupscanning är gjord
 - Alstern är grumligare än tidigare
 - Vassklippning
 - Sjösättningsramp ökar tillgängligheten
 - Gärna medlemmar i Alsterälvens vattenråd
 - På gång
- Kommun har tagit fram ny VA-plan som berör bland annat Alstern och bebyggelsen runt sjön. Övergödningen kommer att minskas genom utbyggnad av kommunalt avlopp vid Edsgatan.
- Uppgifter till vattenrådet att öka tillgängligheten till Alstern samt städa upp sjön från skräp t ex städdagar.

Avslutning

Vi avslutade med en tanke från Rolf Edbergs bok Droppar av vatten Droppar av år. ”En bäck, en å, en älv, en flod är i grunden en resa utan början och utan slut, havsfött regn som återvänder till utgångsläget för att lyftas på nytt och törna in genom fjällportarna.”

Tack för att ni kom och delade med er av kunskap, erfarenheter och ert engagemang.

Vid eventuella frågor kontakta Dine Bolmstedt, projektledare, dine@dinenergimiljo.se